



Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2008 m. spalio 17 d.

Eina nuo 1988 m.

Nr. 39 (821)

spalio 28 d.

Spalio 8 d. Kauno Vytauto Didžiojo universiteto 890 vietų salė lūžte lūžo nuo žmonių. Čia Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos kvietimu su lietuviais susitikti atvyko dokumentinio istorinio filmo „The Soviet Story“ („Pasakojimas apie sovietiją“ ar „Sovietinė pasaka“) režisierius ir scenarijaus autorius latvis Edvinas Šnorė.

Šis filmas dar pavasarį demonstruotas Europos Parlamente, vėliau – ir kitose Rytų ir Vakarų Europos šalyse bei JAV neįtikėtinai stipriai sudrebino senosios demokratijos taikią ir ramią gerovę, griaudamas įsisenėjusius stereotipus ir mitus apie sovietiją. Pagaliau pasauliu parodytas tikrasis komunistinio totalitarinio režimo nusikaltimų mastas ir esmė. Tie, kurie iki šiol buvo tvirtai įsitikinę, kad tik nacių režimas pridare baisių nusikaltimų žmonijai, tai nuo šiol į vieną gretą su minimuoju nacionalsocializmu turės statyti ir kitą – „socializmą“.

„Susirinkome pamatyti labai ypatingo ir išskirtinio kino kūrinio. Tokio dar nebuvovo“, – tvirtino filmo pristaty-

me dalyvavęs EP narys prof. Vytautas Landsbergis.

Filmas susidea iš istorinių archyvinių kadru apie Ukrainos „Holodomorą“, kai 1932–1933 metais sovietų valdžia badu išmarino apie septynis milijonus nekaltų žmonių. Taip pat rodomi kadrų apie Katynės skerdynes, kai sovietai negailestingai sušaudė kelis tūkstančius lenkų rezervo karininkų, patekusiu iš sovietų nelaisvę. Pasakoja ir apie trijų Baltijos tautų patirtas represijas ir neįtiketino

skaičiaus aukų pareikalavusią tremtį. Rodomi siaubingi kadrų iš sovietinių gulagų, kur žmonės buvo ne tik kalinami ir naakinami, bet su jais buvo atliekami medicininiai eksperimentai.

Duodamas interviu „Tremtinui“ E. Šnorė tvirtino, kad turbūt nė viena tauta taip nenukentėjo nuo sovietinio režimo, kaip pati rusų tauta.

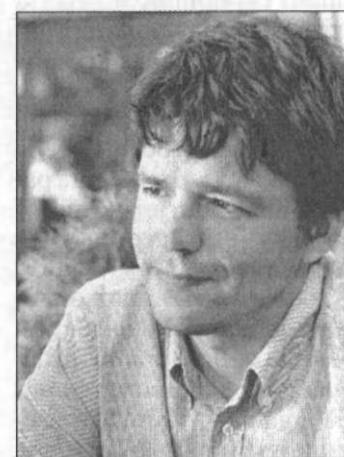
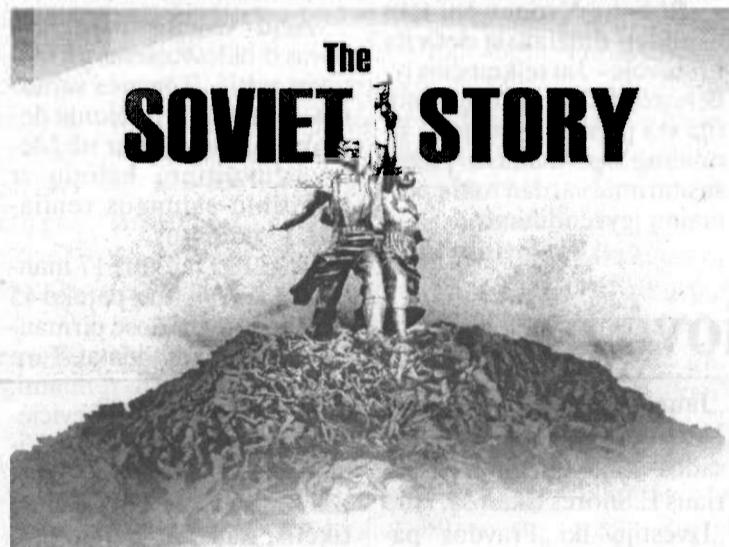
„Rusija neperžiūrėjo ir nenukeisė sovietinių nusikaltimų. Rusai tiesiogiai nuo komunizmo nukentėjo labiau-

Prof. V. Landsbergis, vertindamas filmą, sakė, kad sovietinės sistemos esmė parodyta taip, kaip dar niekada. Visas pasaulis buvo įpratęs matyti nacių filmuotas dujų kameras ir kalnus nužudytyjų. Pasak V. Landsbergio, sovietai taip pat filmavo: „Yra vaizdo medžiaga, kurios negalėjome įsivaizduoti esant ir nežinomi istoriniai tekstai, egzistuojantys ir keičiantys supratimą apie praeities veikėjus“.

Mat filme ypatingas dėmesys skiriamas 1938 m. NKVD ir Gestapo rašytiniams bendradarbiavimo susitarimui. Nacių budeliai vykdavo pas Sovietų sąjungos budelius pa-simokyti žmonių naikinimo ir kankinimo būdų. Šiandieninė oficialioji Rusija isteriškai neigia tokį susitarimą.

Filme pasisako ir yra cituojama pora dešimčių ekspertų: Rusijos ir Vakarų istorikai, Europos Parlamento nariai, slapti sovietiniai agentai, disidentai, buvę ir esami Rusijos lyderiai, sovietinių nusikaltimų aukos.

(keliamas į 2 psl.)



„The Soviet Story“ režisierius ir scenarijaus autorius Edvinas Šnorė

siai. Ten išžudyti milijonai. Juk patys rusai 1920–1930 metais ypatingai priešinosi, kovojo. O kas šaudė? Negi Stalinas pats asmeniškai milijonus išžaudė? Buvo tūkstančių tūkstančiai NKVD ir KGB darbuotojų, naikinančių žmones. Tokia jų profesija. Klausime, kodėl iki šios dienos nė vienas iš jų néra nubaustas? Tai nesuprantama ir pavojinga ateiciai. Jei šalis statoma, kaip daro Putinas, ant šio kriminalinio ir kruvino pagrindo, nieko gero iš to nebūs,“ – tvirtino E. Šnorė.

Susitelkime rimtoms permainoms

Pirmadienį, tuoju po rinkimų, TS-LKD pirmininkas Andrius KUBILIUS surengė spaudos konferenciją, kurioje aptarė LR Seimo rinkimų pirmojo rato rezultatus. „Tremtinio“ skaitytojams pateikiame A. Kubiliaus išsakytais mintis.

Vertiname išsakyta paramą Tėvynės sąjungai-Lietuvos krikščionims demokratams per pirmajį Seimo rinkimų ratą. Taip pat – parodytą paramą TS-LKD kandidatams vienmandatėse apygardose. Kaip rodo mūsų skaičiavimai, į antrą rinkimų ratą pateko 45 TS-LKD kandidatai, iš jų 25 pirmauja. 13 apygardų rungsimės su socialdemokratais, 4 – su Liberalu ir centro sąjunga (LICS), 6 – su Tautos prisikėlimo partija, 4 – su Liberalų sąjūdu, 4 – su „Tvarka ir teisingumas“ (TT), 4 – su Valstiečių liaudinių sąjunga.

Dėkodamas rinkėjams už paramą pirmajame rinkimų

rate, dar ir dar kartą turiu pakartoti, kad tai tik pusė darbo, kurį rinkėjai atliko. Antras turas yra ne mažiau svarbus nei pirmas. Paprasta aritmetika rodo, kad antrasis rinkimų turas gali labai daug ką nulemti – mandatas rimtoms permainoms gali būti rimtai sustiprintas.

Dėl valdančiosios daugumos formavimo

Nenoriusiukalbėti apie būsimas koalicijas. Ir toliau kartoju ir kartosi – apie būsimas koalicijas galima bus kalbėti tik po antrojo rinkimų rato. Matau neblogas perspektyvas suformuoti koaliciją, kuri būtų pasirengusi įgyvendinti rimtas permainas. Krizės laikotarpis yra tas laikas, kai politikai kartu su visuomenė privalo sutarti dėl tokų permainų, kad jas įgyvendinus būtų sukurti pamatai ilgalaikei šalies sėkmėi.

(keliamas į 2 psl.)

Atiduok Tėvynei, ką privalai...

Alytaus kraštotojos muziejuje įvyko Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro, Alytaus kraštotojos muziejaus ir LLKS Dainavos apygardos organizuotas atlaso „Pietų Lietuvos partizanų sritis“ pristatymas.

Renginio vedėja, Kraštotojos muziejaus direktorė Audronė Jakunkienė, paseivinusi atvykusiuosius ir pristačiusi garbingus svečius, pakvietė Alytaus dzükų pulkuo „Šilagėlės“ ansamblio dainininkes padainuoti partizanų dainų. Skambėjo gražios, širdies kerteles jaudiliu užliejančios, miško tankmėse, bunkeriuose, prie silpnai degančios ugnelės sukurto Laisvės gynėjų dainos. Dainas dainavo Izabellė Satkauskienė, Nijolė Brindzienė, nepavargstanti dzūkiškų poringių porytoja Anelė Markevičienė, Angele Steponavičienė, Razvita Kriščiokaitienė. Joms talkino ir dauguma klausytojų, nepamiršusių partizaniškos dainos.

Dainas pakeitė dalyvių



Dainuoja „Šilagėlės“

mintys ir prisiminimai apie 10 metų trukusį pasipriešinimą okupacijai. Dainavos apygardos partizanų vadai Vytautas Nenartonis sakė, kad Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse Lietuvos kariuomenės vadai Vitkauskas, neduodamas įsakymo pasipriešinti okupantui, išdavė Tėvynę, o partizanai tą gėdą turėjo nuplauti krauju. Partizanai įvykdė tai, ką turėjo atlikti gerai ginkluota Lietuvos kariuomenė. Atsakingoji atlaso redaktorė Dalia Kuodytė pristatė ši istorinės reikšmės leidinį, skirtą

H. Leitano nuotr.

Pietų Lietuvos – Dainavos ir Tauro apygardų partizanams.

Svarbu paminėti žmones, rengusius šią knygą, tai – Edita Jankauskienė, Rūta Trimontienė, Dalius Žygelis. Žemėlapius parengė Rimantas Žvirblis, dailininkas Romas Dubonis.

Šis leidinys, vertas enciklopedijos vardo, turtingas informacijos gausa. Ji skaitydamas gali sužinoti Laisvės kovotojų mūsių, žūties, žuvusių išniekinimo vietas, datas, aplinkybes.

(keliamas į 5 psl.)



Susitelkime rimtoms permainoms

(atkelta iš 1 psl.)

Būsimos Vyriausybės laukia tikrai nelengvas darbas, bet mes tokios atsakomybės nebijome. Jeigu LR Prezidentas suteiks mums teisę formuoti valdančiąją koaliciją, mes šią pareigą realizuosime su visa atsakomybe ir esu įsitikinęs, kad realizuosime sekmingai.

Šiandien svarbiau yra suvokti, su kokiui palikimu ir kokais iššūkiais susidurs būsimoji Vyriausybė, nei dėlioti būsimos koalicijos mozaiką. Būsimoji koalicija visų pirma turės susitarti ne dėl postų, o dėl to, kaip spręsti pačias didžiausias ir tikrai nelengvas problemas, kurios neturės ir lengvų sprendimų. Todėl pirmas darbas, kuris laukia – tai tikslus šios valdžios palikimo auditas ir sąžiningas bei atviras įvardijimas visų problemų, kurias dabartinė valdžia iki šiol slepia arba vengia apiejas kalbėti.

Lietuvos problemos, kurias reikia spręsti nedelsiant

Išvardinsiu tik keletą problemų. Visų pirma – Lietuvos vidaus ekonominė ir finansų krizė, kurią dar labiau apskinka globali finansų krizė:

– Šių metų biudžetas ir jo deficitas, kuris gali siekti daugiau nei 2,5 procento. Kyla klausimas, kaip ši deficitą pavys finansuoti, jeigu galimybės skolintis tarptautinėse rinkose gali būti apsunkintos.

Spartus ekonomikos augimo lėtėjimas kitais metais. Netikiu optimistinėmis prognozėmis, kad kitais metais BVP gali augti keturiais procentais. Manau, kad žymiai didesnė tikimybė yra, kad augimas bus apie procentą. Tekstas ieškoti visų įmanomų priemonių, kaip apsaugoti ekonominę nuo recessijos.

– Esant nelabai džiugiam ekonomikos scenarijui, kils didelių problemų su biudžeto pajamomis. Todėl gali tekti iš esmės mažinti valstybės išlaidas ir ieškoti visų įmanomų

būdų, kaip didinti valstybės iždo pajamas.

- Dideles problemas matau „Sodros“ finansuose, kuriuose kitais metais atsiranda sisteminis deficitas. Ši valdžia nepalieka jokio rezervo, kurio 1 mlrd. per šiuos metus bus visiškai išnaudojusi.

- Turėsime didžiulių problemų energetikoje. Jų sprendimas reikalaus ypač efektyvių veiksmų tiek Lietuvoje, tiek tarptautinėje erdvėje.

- Ne mažiau svarbus veiksmų efektyviai kovojant su korupcija, kad žmonės tikrai pamatyti permainas.

Tai tik nedidelė dalis problemų, kurių sprendimo reikės ieškoti negaištant né minutės. Lygiagrečiai tekės ieškoti sutarimo dėl ilgalaikių sisteminių permainų ten, kur jos jau seniai vėluoja: švietimo, aukštojo mokslo, sveikatos apsaugos sistemose, ir kitų permainų, kurių planą esame pateikę visuomenei.

Būsimai Vyriausybei tekės užpildyti didžiausią deficitą Lietuvoje – tai telkiančios lyderystės deficitą. Mūsų filosofija yra paprasta – drąsios išmintingos permainos ir platūs susitarimai vardan tokių permainų įgyvendinimo.

„Tremtinio“ inf.

Mielieji,

Nuoširdžiai dėkoju buvusiems politiniams kaliniams, tremtiniam, rezistencijos dalyviams ir visiems rinkėjams už pasitikėjimą pirmajame rinkimų į LR Seimą ture. Jūs mane įkvėpiate naujiems darbams, pasiryžimui, naujoms idėjoms.

Tačiau darbas dar nesibaigė, turime ijdėti kuo daugiau pastangų, kad pasiekume aukščiausią rezultatą, todėl kviečiu aktyviai dalyvauti ir palaikyti mano kandidatūrą antrajame Seimo rinkimų ture spalio 26 dieną.

Pagarbiai

**TS-LKD politinių kalinų ir tremtinų frakcijos pirmininkė
Vincè Vaidevutė MARGEVIČIENĖ**



Žvilgsnis į antrąjį LRS rinkimų turą

Ačiū visiems susitelkusiems ir balsavusiems už Lietuvos viltį – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratus – ir balsuoti tik už antrąjį turą patekusius 45 TS-LKD kandidatus. Antrajame rinkimų ture kiekvienas balsas itin svarbus.

TS-LKD jau turi 17 mandatų. I antrąjį turą pateko 45 (25 savo apygardose pirmajai) išskelti kandidatai. Tarp jų yra ir LPKTS remiami: Vincè Vaidevutė Margevičienė, Arimantas Dumčius, Viada Marija Cigrievienė, Arvydas Anušauskas. Taigi galima tikėtis, kad LR Seime TS-LKD turės daugiau negu 40 vietų. Tačiau jas reikia dar iškovoti sunkiame antrajame rinkimų ture.

Spaudoje skelbiama, kad antrajame rinkimų ture kairoyti politinė partija (socialdemokratai) trošk revanšo ir sieks turėti Seime 30 mandatų. Taip pat prognozuojama, kad TS-LKD gali turėti apie 34 mandatus. Esant tokiai propagandai, privalome rodyti savo vienybę ir susitelki-

mą ties pagrindine politine jėga – Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionių demokratus – ir balsuoti tik už antrąjį turą patekusius 45 TS-LKD kandidatus. Antrajame rinkimų ture kiekvienas balsas itin svarbus.

Balsuodami už TS-LKD vienmandačių apygardų kandidatus ir jų pergalę rinkimuose, sieksime svarasnio TS-LKD balso Seime ir galimybų lengvai formuoti naują Lietuvos valdžią. TS-LKD turi didelį šansą dabar ištvirtinti Lietuvos valdžioje ir koncentruoti dešiniųjų jėgų ratą.

LPKTS nariai ir jų šeimų nariai, artimieji bei giminės daug kartų sugebėjo sąmoningai atlkti savo pilietinę pareigą LR Seimo rinkimų metu.

Ateikite balsuoti. Palaikykite TS-LKD kandidatus antrajame rinkimų ture! Susitelkime kaip Sajūdžio laikais!

**Petras MUSTEIKIS,
TS-LKD Politinių kalinų ir tremtinų frakcijos tarybos pirmininkas**

„Sovietų pasaka“ sugriovė mitus

(atkelta iš 1 psl.)

34 metų latvių režisierius, studijavęs politikos mokslius ir tarptautinius santykius Rygoje bei Norvegijoje, save pristatė istoriku ir tvirtino medžiagą šiam filmui rinkęs dešimtį metų.

Esmenis dalykas yra tai, kad šiuo filmu yra permastytą visa 20 amžiaus ir Naujausių laikų istorija, atsisakant sovietizmo šlovėnių mitų ir žvelgiant žauriai ir negalestingai istorinei tiesai į akis.

Reikia paminėti tris idėjas ar filmo mintis. Pirmiausia tai, kad nacizmas ir sovietijayra du to paties medžio vaisiai – du „socializmai“. Lyginant abiejų šiu režimų oficialią retorišką yra rodomas stulbinamas jų ideologijų panašumas. Chronologiškai sekant įvykių raidą paaikiėja, kad sovietinis režimas įsigalėjo daug ankstiau už nacistinį. Naciams teko net mokyti iš sovietų, oficialiai su jais bendradarbiaujant. Kita akivaizdi tema – sovietinis režimas buvo neįtikina blogio imperija, dėl savo tikslų išžudžiusi ir nukankinus milijonus nekaltų žmonių. Šios blogio imperijos viršunėse ir kitose valdžios struktūrose veikė ištisa armija žmogžudžių ir sadistų, kurie iki šiol nėra nei pasmerkti, nei išaiškinti, nei nubausti. Filme pasiskaitanti Sorbonos universiteto profesorė Francoise

Thom šokiruoja žiūrovus faktu, kad Stalinas leido šaudyti vaikus nuo 12 metų. Kitas žinovas pasakoja apie tai, kaip Chruščiovas nesitenkinio „planu“ per atitinkamą laiką nužudyti 7–8 tūkstančius „liaudies prieš“ ir praše kvroleti padidinti iki 17 tūkstančių...

Trečia, bene aktualiausia filmo mintis apie tai, kad tažmogžudžių ir sadistų armija, jos ideologija ir veikimo būdai iš karto į kartą perduodami su valdžia, atviriau ar slapčiau ir šiandien egzistuoja. Ypač Rusijoje. Filme per sugretinimą su kagėbistiniais žmonių žudymo būdais rodomi šiandienos Rusijos nacionalistiniai nusikaltimai prieš kitačius labai sukrečia savo panašumu...

Maža to, filme pasakoja, kokios buvo jauno Markso ir garsiojo mastytojo bei rašytojo Bernardo Šo mintys. Jie yra pasisakę, kad žmones reikia rūšiuoti ir dalį panaišinti, nes jie neversti gyventi.

„Sovietų pasakos“ režisierius teigimu, filmas sukurtas specialiai Vakarų Europai, kadangi pagaliau suvoktu, ką teko išgyventi kitai pusei Europos, ir pagaliau nustotų žavėtis „putiniškaja“ Rusija. Filmo premjera įvyko Europos Parlamente. Rusai, sužinoję apie šį filmą, savo šalyje jį be-regint uždraudė. Kilo masiniai protestai. Organizacija

„Jaunoji Rusija“, pavaldži Kremlui, prie Latvijos ambasados viešai sudegino režisierius E.Šnorės iškamšą. Nuo „Investijų“ iki „Pravdos“ pasipylė filmą ir režisierų juodinantis straipsniai, kaltinantis jį propaganda ir melaginės faktais. Pats E.Šnorė tvirtina esą dar neatsirado tokis rusų istorikas, kuris galėtų argumentuotai paneigtį jo surinktus ir parodytus faktus.

„Tremtinio“ paklaustas, ar nesibaimina šiuo filmu sau iššaukės tokią stiprią Rusijos antireakciją, jaunasis mokslinkas pareiškė, kad jis žinojo, dėl ko ryžtasi ir numatė, kas jo laukia.

Filmas „The Soviet Story“ baigiasi dedikacija, kuria kūrėjai savo išskirtinį ir labai prasmingą darbą skiria miliomams moterų ir vaikų, nužydiuotiems sovietinio režimo.

Už šį filmą Lietuvos politinių kalinų ir tremtinų sąjungos pirmininkas Antanas Lukša jo sumanytojui Edvinui Šnorei įteikė padėką už „didžiausią moralinį nuopelną – žmonijai atskleistą istorinę tiesą“.

Koks šis kūrinys yra reikšmingas ir svarbus, gali paliuoti faktas, kad Latvijos prezidentas, kaip ypatingą dovaną, šį filmą padovanėjo Lietuvos, Estijos, Lenkijos ir JAV prezidentams.

Ingrida VĘGELYTĖ

Lietuviai svetur

Berlynas

„Dinge Berlyne“, filmas iš serijos „XX amžiaus slaptieji archyvai“, buvo rodomas Balzėko lietuvių kultūros muziejuje. Filmą parengė žurnalistė Gražina Sviderskytė ir istorikas Arvydas Anušauskas. Antrojo pasaulinio karo metais, nujausdami artėjančią antrają sovietų okupaciją, tūkstančiai žmonių, bijodami raudonojo komunistų teroro, bėgo iš Lietuvos. Kelyje į Vakarus KGB jiems ruošdavo spastus. Vokietijoje sovietų agentai įsišverbdavo tarp pabėgelių, juos sekė ir naikino.

Ne vienas lietuvis dingo be žinių, kai kurių žmonių pagrobimo aplinkybės neaiškios ir šiandien.

Los Andželas

Los Andželo Tautinės sąjungos skyrius Šv. Kazimiero parapijos salėje surengė Tautos šventę. Skyriaus vicepirmininkas Juozas Raibys pasveikino garbingą svečią – garbės konsulą Vytautą Čekanauską. Pastarasis pasveikino susirinkusiuosius, pasidalino savo rūpesčiais, papasakojo apie Lietuvą, aptarė problemas, gresiančias mūsų tautai.

Meninė šventės programą atliko režisierius ir aktorius Algimantas Žemaitaitis, parinkę Tėvynės meilei skirtus mūsų poetų kūrinius.

(keliamai į 5 psl.)



Įvykiai, komentarai

Neaiški padėtis

Pasaulio ekonomikos ir finansų ekspertai, politologai, jau nekalbant apie žiniasklaidą, émë kone vienbalbiai šaukti apie didžiausią per paskutiniuosius 100 metų pasaulį sukrėtusių finansų krizę. Iš tiesų, – tai pripažino ir JAV federalinių rezervų sekretorius Alanas Greenspanas, – vien ketvirtuo pagal dydį Amerikos banko „Lehman Brothers“ bankrotas yra didžiausias JAV korporacijų istorijoje. O kur dar 4 iš 5 didžiausiu JAV investicinių bankų bankrotas. Viso pasaulio finansų rinkose viešpataujančios nervingumas po JAV patirto finansinio šoko. Gesinti tą gaisrą be JAV vyriausybės ir prezidento Džordžo Bušo émési ir didžiausiai Europos ir Japonijos centriniai bankai skirdami didžiulius pinigus, kad išgelbtų investicinius bankus ir kitas finansines institucijas. Tuo labiau kad nepaisant Europos lyderių oficialių pareiškimų, jog Europai „kol kas“ negresia finansinė ir ekonominė krizė, Europos biržose émë kristi didžiujų biržų akcijos. Todél Europos centrinis bankas ir Didžiosios Britanijos bankas bemat skyré daugiau nei 95 milijardus eurų pasaulinės krizės padariniam sušvelninti. Japonijos banko „injekcija“ – 25 milijardai dolerių.

Padėtis išties grësminga ir labai neaiški. Užtat Amerikos priešams bei nedraugams atsirado puiki proga pulsti Vašingtoną ir ne tik finansinę jo politiką. Ką jau kalbēti apie Rusiją, pretenduojančią tapti didžiausia pasaulio galybe. Nepaisant JAV finansų krizės sukeltos panikos Rusijos akcijų biržose, pats V. Putinas pripažino, jog ir Rusijos ūkį supurtė tarptautinė finansų krizė. Iš V. Putino ir D. Medvedevo aplinkos, jau nekalbant apie Kremliaus kontroliuojamą spaudą ir televizijos kanalus, pasigirdo šūksnių apie „Amerikos imperijos galą“. Büttina prisiminti ir vadina moja augia-polio pasaulio atsradimą, Rusijos vadovaujamą ir kurstomą pasaulio ekonominę ir užsienio politiką, pirmiausia norint parklupdyti Europą ir parversti ją Maskvos energetinių resursų tarnaite.

Kremliaus oficiozas – dienraštis „Izvestija“ taip ir skelbia: „Atéjo tokį valstybių kaip Rusija, Kinija, India, Brazilija, taip pat kaip Šanchajus bendradarbiavimo organizacijos metas.“ Be abejonės, dabartine pasaulio finansų krizės situacija bus pasinaudota respublikonų ir demokratų kandidatų Džono Makeino ir Barako Obamos žūtbūtinėse varžybose per lapkričio 4 d. vyksiančius JAV prezidento rinkimus. Pasinaudojant sudėtinga situacija, demokratų kandidatas juodaodis Barakas Obama jau paskelbtas vos ne vienintelį mesių, išgelbėsiančiu Ameriką nuo finansinės ir ekonominės krizės. Nemažai amerikiečių iš tiesų tiki, kad B. Obama bemat išves Ameriką iš ekonominės ne-

vilties. B. Obama, skelbdamas populistiškinius lozungus, apskritai žada pažeisti visą JAV politiką. Liaupsintoju jam netruksta. Laikraštis „Chicago Tribune“ rašė, kad B. Obama „žymiausias planetos politikas“. Jį esą garbina ne tik Holivudo žvaigždės, bet ir daugelis garsiausių JAV intelektualų. Imperinei Maskvai B. Obama taip pat kur kas priimtinesnis kandidatas į Baltuosius rūmus už Amerikos patriotą Džoną Makeiną, ne kartą pabrėžus, kad vienu iš pirmieilių uždavinii jis laiko ne tik JAV ekonominės galios, bet ir pasaulio galybės stiprinimą, kaip atsvarą stiprėjančiam Rusijos agresyvumui. Amerikos patriotai, pasaulyje matantieji realią Rusijos grësmę, netiki Illinois valstijos senatorius pažadais bei apskritai jo sugebėjimais. JAV laikraščiai jau rinkimų kampanijos pradžioje atkreipė dėmesį į miglotą B. Obamos praeitį. Lietuvių išeivių publicistas Aleksas Vitkus laikraštyje „Draugas“ primena B. Obamos šeimos ir jo jaunystės istoriją:

„Obama gimė Honolulu, Havajuose. Jo tévas buvo juodosios rasės musulmonas studentas iš Kenijos, motina baltaodė ateistė iš Kanzaso valstijos. Jie susitiko Havajų universitete, susituokė, po dvejų metų išsiskyrė. Tévas grįžo į Keniją, motina ištekėjo už aršaus musulmono, ši kartą – iš Indonezijos. Šeima persikėlė į Indoneziją ir ten Džokartos mieste jaunasis Barakas Huseinas Obama kelelius metus lankė musulmonų ekstremistų Vahabi mokyklą. Jos filosofija sekā ir dabartiniai „Al Qaeda“ teroristai“.

Demokratų kandidatas Barakas Obama atsisakė savo antro vardo Husseinas, arabų kraštuose reiškiančio višus prispaustų gelbėtojų. Taigi figūra gana neaiški, kaip ir jo pažiūros. Nepaisant gausybės liaupsių, pokomunistinių Europos šalių žmonės, suvokiantys ir matantys Rusijos grësmę ir suprantantys, kad faktiškai tik Amerika yra pagrindinė atsvara Rusijai ir be jos NATO liktų tikta popierine organizacija, Baltuosiuose rūmuose norėtų matyti Džoną Makeiną.

Kas bus išrinktas JAV prezidentu – svarbu ir Lietuvai. Neatsitiktinai mūsų „pragmatikai“, raginantys draugauti su didžiaja kaimyne Rusija, émë nedviprasmiškai liaupsinti naujają Amerikos „juodaodį Mozę“, išvesiantį pasaulį iš visokių krizių, svarbiausia – imsiantį broliautis su Putino ir Medvedevo klika.

Galima nebent pasidžiaugti, kad abu kandidatai – Džonas Makeinas ir Barakas Obama, nors per pirmuosius debatus ginčijosi įvairiais klaušimais, bet abu sutarė mums pagrindiniu: Maskva kelia grësmę pasaulio taikai, ypač kaimynams. Dž. Makeinas ir B. Obama pažadėjo, kad JAV bus solidarios ir gins lietuvius, latvius, estus ir lenkus nuo Rusijos imperinių užmačių.

Ukainos politinė krizė

Daugelis prisimena mokyklos suole mums įdiegtą „išmintį“ – „Leninas – partija, partija – Leninas“. Daubar galima drąsiai tvirtinti, jog viskas prasidėjo iš naujo, tik vietoj Lenino atsirado V. Putinas. Dalelę tų liaupsių galima palikti prezidento postą užimančiam D. Medvedevui. Oficialiai paskelbus Gruzijos prezidentą M. Saakašvilį „politiniu lavonu“, toksnusprendis bus paskelbtas ir Ukainos prezidentui Viktorui Juščenkai. Ypač po to, kai V. Juščenka apkaltino Rusiją agresija prieš mažąjį Gruziją. Kremlis griežia dantį ant V. Juščenkos ir jo šalininkų, siekiančių atsiplėsti nuo Maskvos, ne tik už provakarietišką politiką ir siekį įstoti į NATO, bet ir už didžiausio 1930–1932 metų badmečio (Holodomoro), kurį sukélé J. Stalinas ir jo gauja, priminimą pasauliui. V. Juščenkos „nuodémės“, kurias skelbia Kremliai pavaldžiai Rusijos žiniasklaida: Rusijos karinio Juodosios jūros laivyno puolimas, siekiant išstumti ji iš Sevastopolio, „neteisėtai“ Ukainai priklausančio Krymo problemos aiškinimas, siekis įstoti į NATO ir t.t. Taip pat – kad Ukrainos prezidentas kursto nacionalizmą, palaiko „fašistus“, kovoju sius prieš sovietų Raudonąją armiją, stato paminklus laisvės kovotojams ir kankiniams.

Prasidėjus naujai V. Juščenkos ir J. Tymošenko konfrontacijai, padėtis Ukrainoje tapo chaotiška, vos ne traška. Prezidentui V. Juščenkai paskelbus pirmalaikius Aukščiausiosios Rados (parlamento) rinkimus, jau trečius per trejus metus, Ukainai gresia katastrofa. Vietinė penktoji kolona, palaikoma ir kurstoma Maskvos, netrukus gali sukelti tragediją. Ne atsitiktinai prezidentas V. Juščenka pažymėjo, kad premjerės J. Tymošenko flirtas su Kremliumi ir prorusiškuoju buvusiu premjeru V. Janukovičiumi, taip pat prorusiška jo Regionų partija, (apžvalgininkai ją vadina Rusijos valdančiosios partijos „Vieningoji Rusija“ („Jedinaia Rosija“) padaliniu), yra didžiausias pavojujasi Ukainos laisvei ir nepriklausomybei. V. Juščenka išspėjo, kad J. Tymošenko ir V. Janukovičius bei jų šalininkai pasirengę paukoti saugumą, Ukainos ateiti Europoje, netgi kalbą.

Vienas iš pagrindinių Rusijos imperijos atgaivinimo šauklių, Geopolitinės ekspertizės centro vadovas Aleksandras Diginas pareiškė, kad Ukainos prezidentas, jau būdamas „politiniu lavonu“, gali išprovokuoti kariųjų Ukrainos ir Rusijos konfliktą. Todél A. Diginas ragina rusų tankus rengtis žygiai į Charkovą ir Donecką ir nesibaiminti, nes vienos gyventojai, dėkodami už „išvadavimą“, užpils juos gélémis.

Žlugus „oranžinei“ koalicijai, kurią sudarė prezidentą V. Juščenką re-

miantis susivienijimas „Mūsų Ukainos – Liaudies savigyna“ ir premjerės Julijos Tymošenko blokas, Ukainos vėl atsidūrė ant politinio ir ekonominio chaoso ribos. Paskutiniai aplauši duomenys prezidentui nieko gero nežada. Jo šansai išlaikyti valdžią labai nedideli. Apklausos rodo, kad jei prezidento rinkimai vyktų dabar, J. Tymošenko gautų 25 proc., V. Janukovičius – 19 proc., V. Juščenka – 5 proc. rinkėjų balsų.

Politinė krizė ir gruodžio 7 d. paskelbtu pirmalaikiai parlamento rinkimai – didelis smūgis Ukainos demokratių. Jei rinkimus laimės prorusiškos jėgos ir vietinės penktosios kolonus statytiniai, ne tik Vakarai, bet ir demokratinės buvusių sovietinių Baltijos respublikų jėgos neteks sąjungininko Kijeve. Tuo labiau kad apie Ukainos narystę NATO nebus né kalbos. Vargu ar gruodžio mėnesį ikyviančiame NATO valstybių užsienio reikalų ministrų susitikime Ukaina gaus kvietimą prisijungti prie NATO narystės veiksmų plano. Kremliaus kabinetuose džiūgaujama, jog ne tik Krymas, bei ir visa Ukaina sugrįten, kur buvo. Neskelbiančios pavarðžių Rusijos armijos generalinio štabo generolai taip pat džiaugiasi tokia įvykių eiga ir pabrėžia, kad į Krymą planuojamo karinio įsiveržimo, pagal Pietų Osetijos ir Abchazijos atplėšimo nuo Gruzijos scenarijų, neberekės.

Eilinė politinė krizė Ukainoje kilo ne tiek dėl vietos politikų ambicijų, kiek dėl Rusijos intrigų ir veiksmų bei Europos pasyvumo. Todél visiškai teisūs Lietuvos politikai, išpėjantys, jog po karo Gruzijoje ir po Ukainos krizės gali ateiti eilė į Baltijos valstybėms, ypač – Lietuvai, nes mūsų valstybėje tokiai, kaip V. Janukovičius Ukainoje, – nors vežimu vežk. Vieni Kremliaus penktosios kolonus atstovai maskuojaši patriotiškumu, pragmatiškumu, gerais kaimyninišais santykiais su Maskva, kiti didžiuojasi paloninami. Prieš rinkimus Valstiečių liaudininkų partijos pirmininkė Kazimira Prunskienė rusiškuose Vilniaus savaitraščiuose liaupsino „pragmatišką“ politiką ir save. Jonas Žagaras rusų kalba leidžiamame savaitraštyje „Obzor“ koneveikė žurnalistus ir politikus, išdrįsusius pasišaipyti į Kazimirai („Šatrijai“) suteikto rusų kunigaikščienės titulo: „Juk tie dokumentai (dėl rusų kunigaikščienės titulo – red.) auksiniu rašalu pasirašyti paties Rusijos patriarcho Aleksijaus II. Tokio titulo nenusipelnė né vienas pasaulio žmogus. Lietuvoje – tik Kazimira Prunskienė.“

Padėtis Ukainoje, pasaulinė finansų krizė, vis didėjantis Rusijos spaudimas kaimyninėms Baltijos valstybėms ir Europai žada sunkią, neprognouojamą žiemą.

Jonas BALNIKAS



Atiduok Tėvynei, ką privalai...

(atkelta iš 1 psl.)

Memorialų, paminklų, partizanų nuotraukų, archyvinių dokumentų, jamžinusiu kovotojų kautynes, iliustracijos padės nuodugniai susipažinti su Laisvės gynėjų kovomis, suprasti netekčių mastą.

Mūsų partizanai, pasirinkdami 10 metų Laisvės gynimo kelią, pasiaukojo dėl Tėvynės, nes to reikėjo, pasiaukojo dėl mūsų, nieko neprasydami sau, tik kad jų nepamirštume. Ne tik jų, bet ir jų įsipareigojimo ir įpareigojimo „Atiduok Tėvynei, ką privalai“.

Siuos partizanų įsipareigojimus atspindi visoje Lietuvoje vykusi pasipriešinimo kova. Sis leidinys nuves skaitoja į aršiausios partizanų kovos laikotarpi: 1945–1946 metus, pažymėtus didžiausiu žuvusių partizanų skaičiumi. Ne kartą skelbta, kad tuo metu žuvo apie 10 tūkst. kovotojų.

Okupantai, pasitelkdami stribus, stengėsi sunaikinti visus Laisvės gynėjus. Miško „šukavimo“ taktiką keitė kitomis operacijomis: suplanuotos išdavystės agentų, smogikų pagalba; užverbuotieji atvesdavo priešą prie bunkerio ir padėjo naikinti paskutinius likuinius kovotojus.

Nepaisant prabėgusių dešimtmečių, Lietuvoje Laisvės kovotojų atminimas gyvas. Daugelis mūsų tautiečių labai stengiasi, kad Laisvės kovų atminimas išliktu ateities kartoms.

Reikėjo daug laiko ir pastangų parengti šį išsamų leidinį. Žinoma, kad šis Laisvės kovų jamžinimo procesas nesibaigė. D. Kuodytė sakė, kad tragisko laikotarpio ženklu daugėja, todėl ir į knygą dar ne viskas pateko.

Panemunės vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja, Alytaus miesto savivaldybės narė Silvija Peštenienė teigė, kad ši istorinė knyga turėtų būti garbingai sutikta ir įvertinta kiekvienoje mokslo išstaigoje. Joje atispindi Lietuvos partizanų kova. Tai padės jaunajai kartai suvokti okupacijos metais išgyventą lietuvių tautos tragiškumą. Šiandien tą laikotarpį liudija gimtoji žemelė, paženklinta kryžiais, iš laukų sunėštų akmenų pastatytais paminklais. Artimiausiu laiku S. Peštenienė su knyga supažindins savo kolegas ir auklėtinius accentuodama partizanų įpareigojimą: „Atiduok Tėvynei, ką privalai...“

**Antanina
URMANAVIČIENĖ**

Marijampolės mokytojas Zigmas Vidrinskas – Sūduvos krašto šviesuolis. Tai reto pasiaukojimo, pilietinio ir patriotinio nusiteikimo asmenybė. Su stebetinu atakalnu ir entuziazmu jis nuo Atgimimo pradžios rašo, sudarinėja ir leidžia knygas – buvusių partizanų, politinių kalinų ir tremtinų, Suvalkijos šviesuolių prisiminimus. Jam padeda žmona – mokytoja Danutė Vidrinskienė.

Neseniai išleista Z. Vidrinsko sudaryta knyga „Tarp šūvių ir spygliuotų lagerio viešų“ pasakoja apie gimtojo Barzdų (Šakių r.) krašto žmones, daugiausia apie autorius bendramokslius, dramatiškų pokario metų įvykių dalyvius.

Mokytojas ne tik leidžia knygas, bet ir vadovauja Vincu Mokyliaičio-Putino muziejui, įkurtam Rygiškių Jono gimnazijoje, dirba su moksleivių būreliu.

Įspūdingas Z. Vidrinsko knygos „Tarp šūvių ir spygliuotų lagerio viešų“ pristatymas buvo surengtas rugpjūčio 25 d. Marijampolės apskrities administracijos salėje. Renginio režisierė ir vedėja – Marijampolės Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus darbuotoja Liuda Kaminskienė. Salė buvo pilnute-

lé. Džiugu, kad susirinko daug moksleivių. Tai mokytojo Z. Vidrinsko nuopelnas: jis aplankė visas aštuonias Marijampolės vidurinės mokyklas, paragino pažiūstamus mokytojus su moksleiviais dalyvauti renginyje. Dalyvavo ir Marijampolės bendrosios paramos logistikos bataliono kariniai, taip pat Marijampolės apskrities viršininkas Marijampolės meras, vyskupas J. Žemaitis, partizanas Juozas Armonaitis, partizanų vado Adolfo Ramanauskos-Vanago duktė Auksė Skokauskienė ir kiti.

Partizanų dainas dainuodami renginį pradėjo Marijampolės kolegijos muzikos

Nesitraukti iš politinio ir visuomeninio gyvenimo

miesto medicinos ir švietimo įstaigos.

2008 m. rinkimų į Seimą išvakarėse konferencijos dalyviai buvo raginami aktyviau dalyvauti LPKTS Kauno filialo, visuomeninės organizacijos, veikloje. Buvo įvertintos pastangos į Kauno tarybą paskutiniuose savivaldybių rinkimuose, kurie miestui buvo sėkmingi – dešiniosios jėgos suformavo valdžią ir sėkmingai dirba. Daugelis Sąjungos narių aktyviai dalyvauja įvairiuose renginiuose ir dalis jų buvo apdovanoti LPKTS žymeniu. Apdovanojimus įteikė LPKTS valdybos pirmininkė Jūratė Marcinkevičienė. LPKTS Kauno filialo valdybos pirmininko pavaduotoja Jūratė Antulevičienė pakvietė nenuleisti rankų ir dalyvauti politinėje ir visuomeninėje veikloje, laiku mokėti nario mokesčių. Šis pajamų šaltinis yra vienintelis filialo veiklai palaikyti. LPKTS Kauno filialo valdybos narys Vytautas Guliokas pasiūlė kiekvienai buvusio tremtinių šeimai prenumeruoti savaitraštį „Tremlinys“, publicuojantį ne tik įdomią medžiagą. Organizacijos laikraštis yra nepakeičiamas

priemonė aktyviai dalyvauti Sąjungos veikloje – savaitraštis pastoviai spaudsina pranešimus apie vykstančius renginius. Reikia plačiau naudoti ir patogią elektroninio ryšio priemonę. LPKTS būstinėje Kaune yra galimybė organizuoti klubinę švietėjišką veiklą ir paversti ją traukos centro visuomenei.

Konferencijos dalyvius sujaudino, vietoj pasisakymo, padeklamuoti Laisvės kovų dalyvės Birutės Čiučkienės žodžiai, kurių pradžią publikuojame:

Lietuva – ši vardą nuo audrų apgobsime sugrubusiai delnais,

Širdimi užstosime nuo vėjų.

Lietuva, tau meilės neišmatuoti žemišku mastu,

Neišsakyti nei poetų žodžiai.

Ši eilėraštį Birutė įsiminė iš pogrindinio poezijos rinkinio „Ugninis kryžius“, išleisto 1972 metais po Romo Kavantos žūties Kaune.

Konferencijos dalyviai išklausė ir patvirtino LPKTS Kauno filialo valdybos finansinės veiklos ataskaitą, pateiktą revizijos komisijos pirmininkės Irenos Gražinos Digrinės.

Vytautas GULIOKAS

Dvasinga šventė Marijampolėje



Marijampolės apskrities administracijos salė buvo pilnute-



Lietuvos Laisvės kovotojų pagerbimas



Knygos sudarytojas Z. Vidrinskas, buvęs partizanas Z. Tumosa, renginio vedėja L. Kaminskienė



2008 m. spalio 17 d.

Apdovanotas VR Garbės kryžiumi



P.Krušinsko krūtinę papuošė įteiktas apdovanojimas

Šį rudenį Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelių papuošė dar vienas paminklas – Lietuvos vietinės rinktinės įkūrėjui, brigados generolui Povilui Plechavičiui. Tai "plechavičiuką" dovana generolo atminimui ir Kauno miestui.

Pradėjus aptarinėti paminklo statybos eigą į bendraminčių būrių išitraukė ir buvęs politinis kalnys, LPKTS administratorius, tautodailininkas Pijus Krušinskas. Vertinėjo patarimai, konkreti pagalba rengiant dokumentus labai pravertė šios kilnios idėjos sumanytojams. "Teko bendrauti su skulptoriu Juozu Šlivinsku, Povilo Ple-

chavičiaus biusto statybos iniciatoriumi, buvusiu Vietinės rinktinės kariu, politiniu kaliniu, dim. kpt. Kaziu Giedraičiu ir kitais", – sakė Pijus Krušinskas.

Paminklo atidengimo dieną, Lietuvos Vietinės rinktinės Garbės kryžius tarp kitų apdovanotųjų įteiktas ir Pijui Krušinskui. "Už nuopelnus Lietuvos savanoriams" – šis įrašas liudija apie asmenų, gavusių VR Garbės kryžių palankumą Vietinės rinktinės generolui bei jo nuveikiems darbams.

Sveikiname Pijų Krušinską garbingo apdovanojimo proga.

"Tremtinio" inf.

Lietuviai svetur

(atkelta iš 2 psl.)

Florida

Fort Myers mieste įvyko Lietuvos bendruomenės Pietvakarių apylinkės susirinkimas, kuriamė dalyvavo tik "trečiabangiai" ateiviai. Susirinkimo tikslas – aptarti organizacinius klausimus, išrinkti naują apylinkės valdybą ir rekvizijos komisiją, kurios iki šiol ji neturėjo. Susirinkimas buvo sušauktas specialiai, jam vadovavo JAV Lietuvos bendruomenės tarybos narė Zita Siderienė.

I susirinkimą atvyko apie 50 narių. Prie pietų stalo Z. Siderienė pristatė svečius – apygardos pirmininką Kęstutį Miklą ir apygardos igaliotą revizijos komisijos pirmininkę Jūratę Miklienę. Po diskusijų įvyko valdybos rinkimai. Išrinkti septyni asmenys. Jie pasiskirstė pareigomis. Apygardos pirmininkas K. Miklas pasveikino naujai išrinktus valdybos narius, linkėjojiems sėkmės, plečiant apylinkės veiklą.

Čikaga

Amerikos lietuvių tautinės sąjungos skyrius Ateitininkų namų ąžuolyne surengė rudens sueigą. Joje dalyvavo didelis būrys lietuvių, vyko loterija, skambėjo lietuviškos dainos.

Pagal "Dirvos"
laikraščio publikacijas
parengė
Midas URBONAVIČIUS

Iškilmagai paminėtas 20-metis

Greitai bėga laikas – nesustabdys ir nesugražinsi atgalias. Nesėjome nė susivokti, kaip nuo 1988 m. spalio 23 d. – nuo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Panevėžio filialo įkūrimo – praėjo 20 metų.

Spalio 5 d. šią sukaktį iškilmingai paminėjome. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje buvo aukojamos šv. Mišios už visus kovojušius ir žuvusius už Lietuvos laisvę, už kentėjusius ir vargusius kalejimuose, tremtyje ir negriūsius į tėvų žemę. Buvo pašventinta Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Panevėžio skyriaus vėlia.

Bendruomenių rūmuose įvyko iškilminga šventinė konferencija. Susirinkusiuosis pasveikino TS-LKDP PTKF valdybos pirmininkas, Panevėžio savivaldybės tarybos narys Algirdas Blažys. Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas tarė šiltus ir nuoširdžius maldos žodžius – iš širdies į širdį. Tylos minute pagerbėme žuvusiuosius ir mirusiuosius. Mergaitės, pasipuošusios tautiniai drabužiais, išneše gėlių prie Lietuvos laisvės ir Laisvės kovotojų paminklų.

Renginį vedė Dalia Gaspariūnienė ir Raimondas Pankevičius. Skambėjo Panevėžio muzikos mokyklos moksleivių styginių orkestro (vadovė ir dirigentė Vidmantas Luomanienė) atliekami kūriniai. Panevėžio buvusius tremtinius ir politinius kalinius sveikino TS-LKDP PTKF pirmininkė, LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė, partizanų vado Adolfo Ramanauskos-Vanago duktė Auksutė Ramanauskaitė-

Skokauskiene, TS-LKDP Panevėžio skyriaus nariai, Panevėžio savivaldybės tarybos nariai: Vitas Matuzas, Vitalijus Satkevičius, Vidmantas Urbonas, Petras Luomanas, Seimo narys Julius Dautartas. Kalbėjo signataras Julius Beinortas, slaugos ligoninės vedėja gyd. Violeta Grigienė, Pasipriešinimo ir rezistencijos muziejaus vedėja Emilia Juškienė ir kiti.



Koncertuoja Panevėžio muzikos mokyklos styginių orkestras

LPKTS Panevėžio filialo pirmininkas Raimondas Pankevičius ir ilgametis pirmininkas Pranas Pocius trumpai apžvelgė per 20 metų nuveiktus darbus, paminėjo žmones, buvusius prie organizacijos susikūrimo ištakų: Jurgi Gasiūną, Joną Čeponį, Zenoną Gailiušį, Antaną Šimėną, Oną Sliesoraitienę ir kitus.

Darbų nuveikta daug: ieškoti, rinkti ir perlaidoti žuvusiu, išniekintų partizanų palaikai, pastatyti paminklai ir kryžiai, iš Sibiro toli parvežti mirusiu ir žuvusiu tremtinių palaikai; suburtas mišrus tremtinių ir politinių kalinių choras „Lukimai“; rengiami seminarai istorijos mokytojams; išleis-

tas Panevėžio miesto ir rajono partizanų, ryšininkų, politinių kalinių ir tremtinių vardynas, sudarytas 1948 m. gegužės 22 d. ištremtų nepilnamečių (iki 18 m.) sąrašas. Visko neišvardysi...

Dvidešimtmečio proga buvo apdovanoti aktyviausi, daug visuomeniniai pagrindais dirbantys LPKTS nariai. Panevėžio buvusiu tremtinių ir politinių kalinių choro „Li-

Sveikiname

Aštuoniasdešimt metų prabėgo taip greitai... Užteko džiaugsmo, bet skausmo teko daugiausiai. Tačiau ašaros perlais pavirto, o krauso upės – rubinu... Ačiū Dievui, kad jubiliejų sutinki laisvoje Lietuvoje.

Sveikiname Marytę MILKEVIČIŪTĘ-ZARECKIENĘ ŠARKIENĘ garbingo jubiliejaus proga. Linkime sveikatos, laimės ir Dievo palaimos.

LPKTS Lazdijų filialas



Nuoširdžiai sveikiname LLKS Tauro apygardos vado pavaduotoją, karį savanorių, dimisijos vyr. leitenantą Vytautą RAIBIKI garbingo 80-ojo jubiliejaus proga. Linkime geros sveikatos, prasmingų darbų Tėvynės labui ir Aukščiausiojo palaimos.

LLKS taryba



kimai“ (vadovė Giedrė Baltuškienė) atliekamos dainos „Partizanai“ klausėmės atsistoję – tiek giliai ji paliečia iškentėjusių žmonių širdis. Koncertavo Vilniaus apskrities Karaliaus Mindaugo šaulių rinktinės lietuviškos dainos ansamblis „Gedimino“ vyrai“.

Renginio metu bendruomenių rūmu antro aukšto fone buvo eksponuojama paroda „Tas nelaimingas Sibiras“. Fotografijoje ne vienas paamatėme ir pažįstamų veidų...

Po renginio ilgai nesiskirstėme, bendravome – tokie visi artimi, vieno likimo paženklinti.

Birutė VAITKIENĖ
Alfonso Augulio nuotrauka



Garbingų apdovanojimų pėdsakais

Pokario metais Vilniuje, Giedraičių gatvės name nr. 8, buvo Dzūkijos partizanų ryšininkų „lizdas“. Ten gyveno: Bronė Platūkytė iš Alovės valsčiaus, būrio vado Ryto sesuo Albina Gavelytė iš Daugų valsčiaus Melnyčelės kaimo, Žaibo vaduotojo Žvalgo sesuo Aldona Mačionytė ir partizanų rémėjas Vytautas Jegelevičius. Ten užsukdavo ir ryšininkė, slapyvardžiu Audrone. Pas jas 1946–1947 m. teko ir man ne kartą lankytis ir nakvoti. 1948 m. ten pirmą kartą išgirdau partizanišką dainą „Kai sūnū išleidai“ („Sušaudyti dainos“, psl. 284). To namo Poškienės bute 1946 m. kovo 16 d. buvo areštuotas „Lietuvos tautos tarybos“ organizatorius ir vadas Jonas Noreika-Generolas Vétra (po teismo sušaudytas).

Tada Vilniuje lankydavosi ir Dzūkijos partizanai. Vieinas iš jų, išdaviko atpažintas, gatvėje milicininko areštui. Būrio vadas Rokas Bingelis-Vaidevutis 1946 m. rugpjūčio 11 d. suimtas traukinje tarp Vilniaus ir Varėnos (po teismo sušaudytas).

1944 m. rugpjūtį iš minėto Melnyčelės kaimo Juozas Velička buvo mobilizuotas į Raudonąją armiją, jo 17 metų sesuo Onutė išėjo pas partizanus ir Vaclovui Voveriui-Žabui davusi priesaką tapo ryšininkė Méta. 1946 m. buvo areštuota, 10 mėnesių tardyta ir kankinta Alytaus, Vilniaus ir Kauno kalėjimuose.

1947 m. rudenį pas Veličkas užėjo Žaibas ir Adolfas Ramanauskas-Vanagai. Žaibas kalbėjo sodybos šeimininkui: „Velička, turi šaunią dukterį“. Tėvas pradėjo verkti sakydamas: „Kad aš jos neturiu. Ji kalėjime.“ „Nenusimink, po trijų dienų grįš. Ji žinojo visus partizanų bunkerius, bet atlakė kankinimus ir nieko neišdavė“, – tėsė Žaibas ir paliko ryšininkei Mėtai du apdovanojimo raštus už uolumą ir už narsumą su tautine juoste. Abu raštai rašyti spaudinimo mašinėle, su herbiniu antspaudais ir Daina-

vos apygardos Geležinio Vilko būrio vado Žaibo ir apygardos vado Vanago parašais. Po trijų dienų, spalio 16-ąją, 22 val., Onutė Veličkaitė-Méta su kita ryšininke

Maryte Lasevičiute buvo paleistos iš Kauno kalėjimo. Liiko nejminta mīslė – iš kur Dzūkijos partizanų vadai žinojo, kadajų ryšininkė bus paleista iš Kauno kalėjimo...

1945 m. gegužės 6 d. buvo sukurta Dzūkų rinktinė. Prie jos priskirtas Žaibo vaduojamas Geležinio Vilko būrys ir pavadinėtas Geležinio Vilko grupė, po méniesio sukūrus Geležinio Vilko rinktinę, tą būrį paskyrė ijos sudėti ir pavadinėti Daugų batalionu. Bet Žaibas nepaklusno nei vieniems, nei kitiems – veikė savarankiškai. Apie tai yra žinių Lietuvos Ypatingajame (KGB) archyve. 1949 m. kovo 7 d. partizanų archyvą Žaibas apipylė benzinu ir padegė. Garbingai žuvo susprogdintas kartu su bunkeriu. Ryšininkė Méta tvirtina, kad dar 1947 m. pavasarį Žaibo vaduojama grupė vadinosi Vilniaus (?) apygardos Geležinio Vilko būriu.

1950 m. vasario 23 d. vasarą Veličkų sodybą užsuko keturiese: grupės vado vaduojamas Varpas, skyrininkai Beržas ir Karvelis bei eilinis Naras. Apie 22 val. stovėjės sargyboje brolis Juozas pranešė, kad girdėjo šnaresi. Išeinančiam pro duris partizanui enkavedistas švystelėjo žibintuvėliu ir sušuko: „Kto zdes takoj – bandit?“ (kas čia toks – banditas?) Partizanai metėsi į priešingą pusę pro kitas, Onutės atidarytas, duris. Namiškiai sugulė ant grindų. Kulkomis buvo suvarpyta visa troba. Igriuvė į trobą kareiviai nustebė: „Vyse žyvyje? Nado bylo granatoj“ (Jūs visi gyvi? Reikėjo granatos). Per klaidą nušovė savišķi seržantą Saviną, enkavedistai pykti liejo ant Veličkų namiškių – automatu buožėmis daužė reto grožio vyresnes seseris Onutė Mėta ir Verutė. Tada žuvo du partizanai: Karvelis ir Naras.

1951 m. Veličkų šeimą išvežė į Sibirą. Stribų vežamos trys Veličkaitės dainavo partizaniškas dainas. Prieš vežant į Sibirą Onutė kaimynei parodė, kur po namo pamatais užkastas butelis su minėtais apdovanojimais.

1957 m. Onutė Veličkaitė-Gricienė-Méta, Snaigė, grįžusi į Lietuvą, atgavo partizanų apdovanojimus. Šiuo metu gyvena Palangoje.

Vytautas MAČIONIS

Įamžintos sovietinio genocido aukų nužudymo ir palaidojimo vietas

Po beveik dvejus metus vykusiu diskusijų ir straipsnių vardinėje spaudoje, pagaliau buvo pašventintas žymuo ir paminklas, skirtas 1941 metų birželio pabaigoje Biržuose nužudytiems sukilimo dalyviams ir kitiems žmonėms, išdrusiemis džiaugtis prasidėjusiu karu ir tikėjimu, kad iš Lietuvos bus išvyti bolševikai.

Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui ir bolševikienei kariuomenei paniškai traukiantis į Rytus, Biržų apskrities NKVD skubėjo susidoroti su nepaklusniais gyventojais. Biržuose buvo suimtas sukilimo ir Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvis Feliksas Kairys. Leandris Nemanis nusikalsto tuo, kad buvo Jau nailietvių organizacijos Melaišių skyriaus pirmininkas ir birželio 22 d. važiuodamas motociklu per Papilio miestelį sušuko „Tegyvuoja laisva Lietuva“. Pasvalio valsčiuje Daujėnų kaime, kur birželio 23 d. sukilėliai bandė nuversti tarybų valdžią, bet dėl menkos ginkluotės negalėjo pasipriešinti iš Biržų atvykusiems saugumiečiams, žuvus keletai drąsuolių, į budelių rankas gyvas pakliuvė Antanas Navakas. Biržų geležinkelio stotyje buvo sulaikitas muzikos mokykloje studijavęs biržietis Jokūbas Drevinskis, nes važiuodamas į tėviškę siauru-

ku išdrisjo dainuoti patriotines dainas. Už panašias „nuodėmes“ buvo suimti ir Jonas Valunta bei Juozas Rauckis.

Visi jie buvo tardomi ir kankinami Biržų NKVD darbuotojų, o traukiantis – žiauriai nužudyti, numesti už Astravo dvaro esančiuose krūmuose ir apkrauti šakomis.

Praėjus frontui vokiečių valdžia nužudytuosius leido iškilmingai palaidoti centrinėse miesto kapinėse (L. Nemanų artimieji palaidojo Melaišių kapinėse, šeimos kapavietėje).

Penkiasdešimt metų sovietų okupantai stengėsi, kad aukų kapų vietos būtų ištrin-

nija geranoriškai skyrė žemės plotelį žymeniu pastatyti, kelininkai sutvarkė aikštę ir supylė paminklui pakylėjimą, buvę tremtiniai apsodino jį tujomis.

Paminklą ir žymenį pašventino Biržų katalikų bažnyčios klebonas Dalius Tubys. Po kunigo palaiminimo žilgalvio muzikanto Leono Petronio rankose tyliai „pravirko“ smuikas, kadaise priklaušęs nužudytajam Jokūbui



Gausus būrys nužudytių giminaičių ir jaunųjų šaulių dalyvavo žymens pašventinimo iškilmėse



Tylos minute pagerbtos pirmosios sovietų okupacijos aukos Biržuose

ninkė Danguolė Žiūkienė ir kiti tarybos nariai. Išniekinimo vietoje pastačius žymenį, o kapavietę papuošus gražiu paminklu buvo surengtos jų pašventinimo iškilmės. Gražų rugsėjo šeštadienį susirinko ne tik nužudytių artimieji ir draugai, bet ir gausus būrys jaunųjų šaulių, LPKTS Panėvėžio apskrities koordinatorius Algirdas Blažys, Biržų savivaldybės tarybos narys Valdemaras Valkiūnas, kiti svečiai.

„Liudininkų pasakojimai po truputį atskleidė šiurpius to meto įvykius“, – susirinkusiemis sakė LPKTS Biržų filialo pirmininkė Danguolė Žiūkienė. – Parovėjos seniū-

Drevinskui, žuvusiu atminimui eileraščius skaitė buvusi mokytoja, politinio kalinio duktė Aldona Černiauskienė, tremtinį dainas atliko choras „Tremties aidai“.

Po paminklų pašventinimo ceremonijos dalyviai Radvilų pilies menėje klaušėsi Vlado Jakubėno muzikos mokyklos mokinį koncerto, plojo Kaštonų pagrindinės mokyklos skaitovėms. Artimųjų vardu visiems, prisidėjusiems prie genocido aukų įamžinimo, padėkojo Jokūbo Drevinsko sūnėnas Jonas Drevinskas.

Valentinas DAGYS
Marijos Dagienės ir Jono Dagilio nuotraukos



2008 m. spalio 17 d.

Atsisveikinant su Stanislava Zokaitiene

Spalio 1 d. po ilgos ir sunkios ligos nustojo plakusi Stanislavos Zokaitienės visuomenės veikėjos, farmacininkės, buvusios tremtinės – širdis. Stanislavą daug kas pažinojo, ją labai gerbė ir mylėjo. Nuoširdumas ir noras padėti vargstančiajam ją gaivino, prie jos artino ir glaudė buvusius tremtinius, politinius kalinius, artimuosius.

Stanislava Gaigalaitė-Zokaitienė gimė Šiaurės Lietuvoje, Linkuvos miestelyje. Šeimoje augo penki vaikai: keturi broliai ir Stanislava. Tėvai ūkininkavo, vaikai mokėsi Linkuvos gimnazijoje. 1949 metais Gaigalų šeima, sužinojusi apie numatyta ištremimą, pasislėpė Dvariukų kaime, bet po poros savaičių grįžė į namus buvo suimti ir ištremti. Stanislavos brolis Eimutis Povilas buvo pasislėptas Joniškyje pas savo draugą, bet grįžęs į Linkuvą trėmimo neišvengė.

Štai kaip pasakojo Stanislava: „Sugaudė visus mūsų šeimos narius ir kaip didžiausius nusikaltėlius ištremė į Irkutsko srities Čeremchovo rajoną. Tėvelis ir brolis Kazimieras dirbo statybose, aš – platinėje. Vėliau per didelį rūpestį pavyko išmalauti tresto viršininko (žinoma, jo žmonos užtarimu, už megztini), kad išleistų mokytis į Irkutską. Norėjau studijuoti farmaciją. Mat Linkuvuje mano krikštatėvis Jasiukaitis turėjo nuosavą vaistinę, pats savo ūkyje augindavo vaistažoles. Dažnai būdama jo vaistinėje, pamégau

šį darbą. Deja, ištoti į Farmacijos technikumą nepavyko.

Irkutske dirbau įvairiausius darbus: dienos metu Arbatos fabrike, o vakare – mochiausi. Kad nereikėtų mokėti už butą, ploviau grindis, krosnis kūrenau... Stojau į Medicinos institutą. Išlaikiusi tris pagrindinius egzaminus, nuo kitų buvau „atleista“ kaip tremtinė, nes tokiems mokyti aukštojoje mokykloje nebuvo leidžiama, be to, neturėjau paso. Nelikus kito pasirinkimo, išstoja į Farmacijos technikumą, kurį baigiau 1955 m. Tais pačiais metais ištakėjau už tremtinio Benedikto Zokaičio ir likau dirbtį Irkutsko 80-oje vaistinėje.

1958 m. rudenį visi grįžome į Lietuvą, bet mūsų čia niekas nenorėjo priimti. Grįžome į didžiausią vargą. Po tėvelio mirties 1960 m. motiną pasiemiui pasave į Kauną. Gyvenome Nemuno krantinėje 9 kv. m kambarėlyje su bendra virtuve trims šeimomis. Vyras įsidarbino „Pergalės“ gamykloje, o mane įraše į eilę darbui vaistinėje. Trejus metus išdirbau laborante Medicinos instituto bendrosios chemijos katedroje. Pagaliau pavyko įsidarbinti „Teatro“ vaistinėje. Joje išdirbau iki pensijos – 32 metus.“

Dirbdama vaistinėje Stanislava išstojo į Kauno buvusių politinių kalinių ir tremtinų chorą „Ilgesys“, tapo šio chorono seniūne. Nuo pat Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos įsikūrimo pradžios dalyvavo organizacijos veikloje, buvo viena pirmųjų organizatorių kuriant Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų bendrijos Kauno skyrių.

Skelbimai

Spalio 19 d. (sekmadienį) Gésaluose, Skuodo r., partizanų žūties vietoje, bus šventinamas atminimo ženklas. **11 val.** renkamės Ylakiuose prie memorialo. **12 val.** šv. Mišios Ylakių bažnyčioje. Po pamaldų vyksime atminimo ženklo šventinimo iškilmėms į Gésalus. Vaišės Gésalų mokykloje. Teirautis tel. (8 443) 25 914, 8 614 00 769.

Spalio 23 d. (ketvirtadienį) **15 val.** Vytauto Didžiojo karo muziejuje bus pristatomas Balio Buračo (1897–1972) nuotraukų albumas „Miestai ir miesteliai Balio Buračo akimis. XX a. 3–4 dešimtmetis“. Maloniai kviečiame apsilankytis.

Spalio 25 d. LPKTS Marijampolės filialas bei buvusių tremtinų ir politinių kalinių choras „Godos“ minės veiklos 20-metį. **12 val.** šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje. **13.30 val.** iškilmės ir šventinis koncertas Marijampolės kultūros centre (Kauno g. 3/Vilkaviškio g. 2). Maloniai kviečiame dalyvauti. Įėjimas nemokamas.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Tremtinys

Pro memoria



„Apie dešimtį metų dirbau Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos Kauno skyriaus labdaros sektoriuje. Sudarinėjau invalidų bei senelių, reikalingų globos bei rūpybos, sąrašus. Stengiausiai ne tik labdarra, materialia pagalba, bet ir žodžiais, patarimais paguosti bendro likimo seses ir brolius, žiauraus genocido suluošintus. Dirbau Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų bendrijos Kauno skyriaus globos ir rūpybos pirmininke ir rūpinausiai vaisatais, turėjome nedidelę labdaros vaistinę“, – savo prisiminimo rašė Stanislava.

Aktyvios visuomenės veikėjos, tremtinės, gabios farmacininkės Stanislavos gyvenimo tikslas buvo gyventi, dirbtu vardan laisvos Lietuvos. Spalio 4 d. ją palydėti į Romanių kapines susirinko minios žmonių. Mielosios Stanislavos atminimas niekada neišdils iš ją pažinojusių, artimųjų, giminų, buvusių tremtinų, politinių kalinių atminties.

Vyras Benediktas Zokaitis, duktė Laimutė, vaikaitė Agnė bei Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų bendrija

Dėmesio

Spalio 20 d. 10 val. (pirmdienį) Kauno apygardos teisme bus teisiamas Jevdokijus Sokolovas dėl žmonių trėmimo Kaišiadorių rajone. Teisėjas Arvydas Stankus.

Informuojame

Knygų tremties ir rezistentijos tematika bei naujus „Laisvės kovų archyvo“ numerius galite įsigyti LPKTS būstinės knygynėlyje, Laisvės al. 39, bei Tremties ir rezistentijos muziejuje, Vytauto pr. 46, Kaune.

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3800. Užs. Nr.

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Adelija Danutė Ališauskaitė-Tamošaitienė

1929–2008

Gimė Raseinių r. Šimkaičių valsč. Trakimų k. stambų ūkininkų šeimoje, auginėjose tris sūnus ir dvi dukteris. Tėvas anksti mirė. 1949 m. trėmimo metu mamos nebuvę namuose, tačiau visus penkis vaikelius išvežė į Irkutsko sr. Tai-šeto r. Suetichos gyv. Nuo bado juos išgelbėjo mamos siuntiniai. Jauni tremtinukai dirbo miško kirtimo darbus bei statybose kartu su suaugusiaisiais. 1958 m. Adelija ištekėjo už politinio kalinio, išleisto iš spec. lagerio. Suetichoje jiems gimė duktė. 1960 m. grįžo į Lietuvą, bet téviškėje apsigyventi neleido. Įsitvirtino Šiauliuse, susilaikė antros dukters. 1998 m. mirė vyras. Likusi viena padėjo auginti vaikicius. Nuo pat „Tremtinų“ klubo įkūrimo 1989 m. buvo aktyvi organizacijos narė.

Palaidota Vadžigirio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris ir artimuosius.

LPKTB Šiaulių skyrius



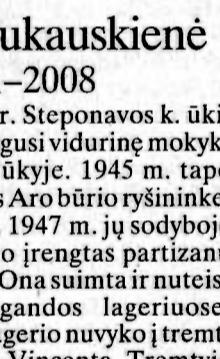
Zuzana Vilkavickaitė

1932–2008

Gimė Švenčionių r. Vaškūnų k. 1949 m. daugiaavaikė Vilkavickų šeima buvo ištremta į Irkutsko srities Kutiliko gyv. Zuzana Sibire baigė vidurinę mokyklą, 1953 m. išstojo į Irkutsko užsienio kalbų institutą, studijavo Vakaru Europos kalbas. Į Lietuvą grįžo 1959 metais. Dirbo kaimo, vėliau – Švenčionėlių internatinėje mokykloje. Dėstė rusų, vokiečių ir prancūzų kalbas. Paskelbus Lietuvos neprisklausomybę, aktyviai įsiliejo į Sajūdžio veiklą, prisidėjo kuriant „Tremtinio“ klubą, vėliau – LPKTS Švenčionių skyrių. Iki pat mirties buvo renkama skyriaus pirmininko pavaduotoja. Zuzana buvo talentinga asmenybė – raše eilėraščius, tapė, siuvinėjo paveikslus. 2002 m. išleido savo poezijos knygelę „Pravirkto liepos“.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir giminę.

LPKTS Švenčionių filialas



Ona Kulikauskaitė-Kažkauskienė

1931–2008

Gimė Anykščių r. Steponavos k. ūkininkų šeimoje. Baigusi vidurinę mokyklą padėjo tėvams ūkyje. 1945 m. tapo Vytauto apygardos Aro būrio ryšininkę, vėliau – partizanę. 1947 m. jų sodyboje Piestininkų k. buvo įrengtas partizanų bunkeris. 1950 m. Ona suimta ir nutiesta. Kalėjo Karagandos lageriuose. 1955 m. išleista iš lagerio nuvyko į tremtinį pas tėvus ir sūnelį Vincentą. Tremtyje sukurė šeimą su bendražygiumi, paleistu iš lagerio. Į Lietuvą grįžo 1962 m. Išaugino du sūnus. Nuo 1991 m. buvo LPKTS Jonavos filialo nare.

Palaidota Anykščių r. Svėdasų kapinėse.

Užjaučiame vyra, sūnus ir artimuosius.

LPKTS Jonavos filialas



Zigmas Zapereckas

1914–2008

Gimė Alytaus aps. Alovės valsč. Domantonių k. ūkininkų šeimoje. Baigęs geležinkeliečių mokyklą dirbo Kaišiadorių geležinkelio stotyje vyr. iešmininku. Įsitrukė į aktyvų partizaninį pasipriešinimą. 1945 m. buvo išduotas, suimtas ir Karinio tribunolo nuteistas mirties bausme. Vėliau nuosprendži pakeitė į 20 metų katorgos. Kalėjo Vorkutos lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą, gyveno Alytaus r., nuo 1966 m. – Jonavoje. Užaugino dvi dukteris. 2001 m. Zigmu suteiktas kario savanorio statusas. Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Jonavos kapinėse.

Užjaučiame dukteris su šeimomis ir artimuosius.

LPKTS Jonavos filialas

Kaina 1,40 Lt